

การประเมินการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ของโรงเรียนในจังหวัดพิษณุโลก

Assessment of Environmentally Friendly Services of School in Phitsanulok Province

วิภากรณ์ สุตนุ้ม¹ และ ปิยะดา วชิระวงศกร²

Wipaporn sodnum and Piyada Wachirawongsakorn

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการประเมินการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในจังหวัดพิษณุโลก 200 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา 105 โรงเรียน และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 95 โรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า มีโรงเรียนระดับประถมและมัธยมที่ผ่านมาตรฐานการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในระดับดีเยี่ยม 50% และ 58% ตามลำดับ รองลงมา อยู่ในระดับดี คิดเป็น 31% และ 22% ตามลำดับ และระดับผ่านเกณฑ์ คิดเป็น 11% และ 12% ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ยังมีโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 8% เท่ากันทั้งในระดับประถมและมัธยม ซึ่งโรงเรียนมากกว่า 60% ยังขาดการมีส่วนร่วมกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ยังไม่มีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในการบริหารงาน การมอบหมายผู้กำกับดูแลจากผู้บริหาร การกำหนดภารกิจ และการแต่งตั้งหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนภายในโรงเรียน รวมไปถึงเรื่องการสอดแทรกความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ

คำสำคัญ : โรงเรียน ปัญหาสิ่งแวดล้อม บริการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

Abstract

This research evaluates the environmentally friendly services of 200 schools (105 elementary schools and 95 secondary schools) in Phitsanulok province. The results showed that 50% of elementary schools and 58% of secondary schools were in the excellence level of environmentally friendly services standard, followed by 31% and 22% were in good level. 11% and 12% were in the pass level, respectively. However, 8% of elementary schools and 8% of secondary schools did not pass environmentally friendly services standard. In addition more than 60% of these schools lacked of involvement with the community and other agencies, administration policy on environment, delegation and supervision by school administrators, defining a mission statement, assignment of environmental agency in school with clear preference, and insinuating environmental knowledge in teaching courses were more than 60%.

Keywords : School, Environmental problem, Environmentally Friendly Services

¹ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ e-mail address: jenzecza@hotmail.com, 0979210415

² ดร. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม e-mail address: piyada33@hotmail.com, 0945366515

บทนำ

โรงเรียนเป็นสถานศึกษาสำหรับฝึกสอนนักเรียนภายใต้การดูแลของครูหรืออาจารย์ หลายประเทศมีระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการ ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาภาคบังคับ ในระบบการเรียนนี้นักเรียนจะผ่านโรงเรียนตามลำดับ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2557) การดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียนประกอบไปด้วยผู้บริหาร โรงเรียนครู-อาจารย์ เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยจะต้องให้เกิดการพัฒนาไปทุกด้านตั้งแต่ด้านสติปัญญา ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสังคม เพื่อให้นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (นิพนธ์, 2523) ซึ่งการดำรงชีวิตของคนเราในแต่ละด้านนั้นเป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ที่รวมประชาชนที่มาทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อการเรียนการสอน ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ นำมาซึ่งปัญหาสิ่งแวดล้อมต่อโรงเรียนและชุมชนรอบข้างได้ เช่น พลังงานซึ่งมีความสำคัญควบคู่กับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพลังงานที่มีบทบาทที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมและช่วยอำนวยความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่างๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทรัพยากร ปัญหาโลกร้อน ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อประชาชนหน่วยงาน และองค์กรต่างๆ แม้กระทั่งสถาบันการศึกษาโดยเฉพาะ โรงเรียนทั้งของรัฐบาลและของเอกชน (รัชดากรณ์, 2554) นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องน้ำ และขยะมูลฝอย เป็นต้น และถึงแม้ว่าภาครัฐจะให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยการออกกฎหมาย ตั้งองค์กรด้านสิ่งแวดล้อม หรือจัดทำแผนและนโยบายต่างๆ แต่จะเห็นได้ว่ามาตรการดังกล่าวที่นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมจะไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ในขณะที่สถานการณ์มลพิษทางสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงผลพวงของการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย แต่ไม่พัฒนาได้อย่างชัดเจน (ปิยะดา, ม.ป.ป) ดังนั้นการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนสีเขียวที่สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง จึงเป็นกลไกในการผลักดันให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมที่มีการให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม โดยสอดคล้องเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนจะส่งผลให้เกิดการดำเนินการอย่างยั่งยืนและเป็นผลดีมากขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม อันเป็นส่วนสำคัญในการนำไปสู่การปฏิบัติได้สำเร็จ อีกทั้งยังสามารถนำไปขยายผลทำให้เกิดเครือข่ายการบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอีกต่อไป (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2555) อย่างไรก็ตามยังมีโรงเรียนอีกมากมายที่ยังไม่ได้เห็นความสำคัญหรือไม่ทราบทิศทางของการพัฒนาโรงเรียนให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนสีเขียว

จากปัญหาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของสถาบันการศึกษา จึงทำการศึกษาประเมินการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในจังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากจังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดที่กำลังพัฒนาและมีการขยายตัวอย่างมาก โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาก็เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการสนับสนุนการเรียนการสอนและมีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งงานวิจัยนี้จะสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและการบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของสถาบันการศึกษาได้อย่างเหมาะสม เพื่อยกระดับมาตรฐานการบริการให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การจัดการปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมของสถาบันการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อประเมินการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของสถาบันการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของจังหวัดพิษณุโลก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ฉัตรยานี (2551) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบลเวียงเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย จะเห็นได้ว่าการมอบหมายผู้บริหารกำกับดูแล การกำหนดภารกิจ ในระดับมัธยมศึกษามีความคล้ายคลึงกัน คือ จะมีการดำเนินการมากกว่า 70% แต่ในส่วนของการประถมศึกษาจะเห็นว่าไม่มีการดำเนินการกำหนดภารกิจด้านสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อประเมินโรงเรียนสีเขียวตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนสีเขียวของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2555 โดยประกอบไปด้วยปัจจัยพิจารณา/ข้อพิจารณาต่างๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 หมวดหลัก และแต่ละหมวดมีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

หมวดที่ 1 นโยบายและความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมในการบริหารงาน	15 คะแนน
หมวดที่ 2 การจัดการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อม	20 คะแนน
หมวดที่ 3 การมีส่วนร่วมกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ	10 คะแนน
หมวดที่ 4 การจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับอาคาร โรงเรียนสีเขียว	25 คะแนน
หมวดที่ 5 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	30 คะแนน

ซึ่งหลังจากเก็บข้อมูลจะนำแบบสอบถามมาประเมินคะแนน โดยประมวลผลคะแนน 5 หมวด รวม 100 คะแนน ใช้กับโรงเรียนทุกแห่ง จากนั้นจะจัดคะแนนอยู่ 3 ระดับ คือ ระดับดีเยี่ยม (≥ 80 คะแนน), ระดับดี (70-79 คะแนน) และระดับผ่านเกณฑ์ (60-69 คะแนน) และต่ำกว่า 60 คะแนน จะถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนสีเขียว

ผลการวิจัย

ผลของการประเมินระดับคะแนนโรงเรียนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในจังหวัดพิษณุโลก

จากการประเมินการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของสถาบันการศึกษาโดยแบ่งโรงเรียนเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทประถมศึกษา 105 โรงเรียน และมัธยมศึกษา 95 โรงเรียน พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านการประเมินแล้วอยู่ในระดับดีเยี่ยม คิดเป็น 50% รองลงมา คือ อยู่ในระดับดี 31% และระดับผ่านเกณฑ์ 11% ส่วนโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนสีเขียว คิดเป็น 8% ซึ่งมีคะแนนอยู่ในช่วง 38-57 คะแนน สำหรับผลการประเมินโรงเรียนประเภทมัธยมศึกษา พบว่าคะแนนที่อยู่ในระดับดีเยี่ยม 58% ระดับดี 22% และ

ระดับผ่านเกณฑ์ 12% ส่วนโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการประเมิน โรงเรียนสีเขียว 8% ซึ่งมีคะแนนอยู่ในช่วง 38-57 คะแนน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลประเมินคะแนนของโรงเรียนสีเขียว

ประเภท โรงเรียน	การประเมินโรงเรียนสีเขียว							
	ระดับดีเยี่ยม		ระดับดี		ระดับผ่านเกณฑ์		ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน	
	คะแนน ต่ำสุด-สูงสุด	จำนวน %(	คะแนน ต่ำสุด-สูงสุด	จำนวน %(	คะแนน ต่ำสุด-สูงสุด	จำนวน %(	คะแนน ต่ำสุด-สูงสุด	จำนวน %(
ประถมศึกษา	81.5 - 100	50%	70 - 78.5	31%	60 - 69.5	11%	38 - 57	8%
มัธยมศึกษา	81.5 - 100	58%	70 - 78.5	22%	60 - 69.5	12%	38 - 57	8%

นโยบายและความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมในการบริหารงานของโรงเรียน

ผู้บริหารงานของโรงเรียนทั้งระดับประถมและมัธยมส่วนใหญ่ยังไม่มียุทธศาสตร์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทุกแหล่ง รวมถึงการนำสิ่งของหรือเศษวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น คิดเป็น 38% และ 44% ตามลำดับ และยังขาดในส่วนของการจัดตั้งส่วนงาน/กลุ่ม/ชมรมด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนโดยส่งเสริมให้นักเรียนดำเนินการ จะเห็นว่าโรงเรียนระดับประถมมีไม่ถึง 50% ในขณะที่โรงเรียนระดับมัธยมมีถึง 65% สำหรับในเรื่องการมอบหมายผู้บริหารกำกับดูแล การกำหนดภารกิจ และแต่งตั้งหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน รวมไปถึงการจัดทำแผนงานและงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้ว่าโรงเรียนระดับประถมและมัธยม ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานทั้ง 2 ด้าน มากถึง 76% และ 72% ตามลำดับ (ตารางที่ 2) และเมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ ณัฐธยาน์ (2551) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบลเวียงเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย จะเห็นได้ว่ากรมมอบหมายผู้บริหารกำกับดูแล การกำหนดภารกิจ ในระดับมัธยมศึกษามีความคล้ายคลึงกัน คือ จะมีการดำเนินการมากกว่า 70% แต่ในส่วนของการประเมินศึกษาจะเห็นว่าไม่มีการดำเนินการกำหนดภารกิจด้านสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน

ตารางที่ 2 ผลการประเมินนโยบายและความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมในการบริหารงาน

ปัจจัยพิจารณา	ประถมศึกษา ¹		มัธยมศึกษา ²	
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
	%(	%(	%(	%(
1.ผู้บริหารโรงเรียนมีนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน	38%	62%	44%	56%
2.การมอบหมายผู้บริหารกำกับดูแลและมีการกำหนดภารกิจและแต่งตั้งหน่วยงาน	-	100%	76%	24%
3.มีการจัดตั้งส่วนงาน/กลุ่ม/ชมรมด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	49%	51%	65%	35%
4.การจัดทำแผนงานและงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม	39%	61%	72%	28%
5.สนับสนุนผลในการดำเนินงานและใช้งบประมาณช่วงปีงบประมาณที่ผ่านมา	35%	65%	100%	-

หมายเหตุ: ¹105 โรงเรียน และ ²95 โรงเรียน

การประเมินการจัดการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อม

บุคลากรของโรงเรียนในระดับประถมและมัธยมยังไม่มีความพร้อมสำหรับการเรียนการสอนพื้นฐาน คิดเป็น 50% และ 28% ตามลำดับ อีกทั้งยังไม่มีการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในปีที่ผ่านมา เช่น การปลูกต้นไม้ การทำความสะอาดโรงเรียน เป็นต้น รวมไปถึงการสอดแทรกความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ โดยโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีการดำเนินงานตามปัจจัยพิจารณาทั้ง 2 ด้าน ดังกล่าวไม่ถึง 50% นอกจากนี้มีโรงเรียนมากกว่า 60% ที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการศึกษา(ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยพิจารณา	ประถมศึกษา ¹		มัธยมศึกษา ²	
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
	)(%(	)(%(	)(%(	)(%(
ความพร้อมด้านบุคลากรสำหรับการเรียนการสอนพื้นฐาน .1	50%	50%	28%	72%
2. การประเมินผ่านการรับรองมาตรฐานการศึกษา	19%	81%	38%	62%
3. การสอดแทรกความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ	14%	86%	33%	67%
4. การพัฒนาและจัดให้มีหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ใช้โรงเรียนและชุมชนเป็นศูนย์กลางในรอบปีที่ผ่านมา	100%	-	100%	-
5. การจัดให้มีกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในปีที่ผ่านมา เช่น การปลูกต้นไม้ การทำความสะอาดโรงเรียน หรืออื่นๆ	38%	62%	26%	74%
6. ความเป็นผู้นำด้านกิจกรรมสิ่งแวดล้อม	100%	-	100%	-

หมายเหตุ: ¹105 โรงเรียน และ ²95 โรงเรียน

การประเมินการมีส่วนร่วมกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ

จากการประเมินการมีส่วนร่วมกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ในภาพรวม พบว่าโรงเรียนโดยส่วนใหญ่ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งเห็นได้จากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ มีโรงเรียนในระดับประถมและมัธยมที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์หรือส่งเสริมสิ่งแวดล้อมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 2 ปีที่ผ่านมา มีเพียงแค่ 33% และ 27% ตามลำดับ ส่วนเรื่องการจัดกิจกรรม การส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น การป้องกันปัญหาขยะในชุมชน ลดปริมาณมลพิษทางอากาศในชุมชน พื้นที่สีเขียวในชุมชน เป็นต้น คิดเป็น 36% และ 31% ตามลำดับ สำหรับประเด็นการจัดการอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมใน 2 ปีที่ผ่านมา มีเพียง 27% และ 28% ตามลำดับ และในเรื่องความร่วมมือด้านกิจกรรมสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานและองค์กรอื่นในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา เช่น การพัฒนาชุมชนร่วมกับองค์กรภาครัฐและเอกชนนั้น ยังไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คิดเป็น 44% และ 36% ตามลำดับ ในภาพรวมส่วนใหญ่จะเห็นได้ว่าการประเมินการมีส่วนร่วมกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ มีการดำเนินการตามปัจจัยพิจารณาดังกล่าวไม่ถึง 50% (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ผลการประเมินการมีส่วนร่วมกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ

ปัจจัยพิจารณา	ประถมศึกษา ¹		มัธยมศึกษา ²	
	มี)%(	ไม่มี)%(	มี)%(	ไม่มี)%(
การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะประโยชน์หรือส่งเสริมสิ่งแวดล้อมกับองค์กร.1	33%	67%	27%	73%
ปกครองส่วนท้องถิ่นใน 2 ปีที่ผ่านมา				
2.การจัดกิจกรรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ร่วมกับชุมชนใน 2 ปีที่ผ่านมา	36%	64%	31%	69%
3.การจัดการอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมใน 2 ปีที่ผ่านมา	27%	73%	28%	72%
4.ความร่วมมือด้านกิจกรรมสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานและองค์กรอื่นในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา	44%	61%	36%	64%

หมายเหตุ: ¹ 105 โรงเรียน และ ² 95 โรงเรียน

การประเมินการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับอาคารโรงเรียนสีเขียว

โรงเรียนส่วนใหญ่มีความมุ่งมั่นในการจัดทำอาคารสีเขียว อีกทั้งในเรื่องการวางแผนและการจัดภูมิสถาปัตย์ของอาคาร เช่น การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในตัวอาคาร เป็นต้น รวมไปถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมของอาคารสีเขียว แต่ละโรงเรียนมีการดำเนินการตามปัจจัยพิจารณาเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดครบทุกโรงเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (ตารางที่ 5) โดย จูฑารัตน์ (2544) กล่าวว่า การจัดการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ส่งผลให้เกิดความสะดวกต่อการจัดกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

ตารางที่ 5 ผลการประเมินการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับอาคาร โรงเรียนสีเขียว

ปัจจัยพิจารณา	ประถมศึกษา ¹		มัธยมศึกษา ²	
	มี)%(	ไม่มี)%(	มี)%(	ไม่มี)%(
ความมุ่งมั่นในการเป็นอาคารสีเขียว .1	100%	-	100%	-
2. การวางแผนและการจัดภูมิสถาปัตย์ของอาคาร	100%	-	100%	-
3. การจัดการสิ่งแวดล้อมอาคารเขียว	100%	-	100%	-

หมายเหตุ: ¹ 105 โรงเรียน และ ² 95 โรงเรียน

การประเมินการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โรงเรียนระดับประถมและมัธยมส่วนใหญ่มีการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั่วไปในภาพรวมมีการดำเนินการตามปัจจัยพิจารณาดังกล่าวครบทุกโรงเรียน โดยในส่วนของการจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีการจัดสภาพเส้นทางเข้าถึงที่สะดวก และมีความปลอดภัย สภาพพื้นที่โดยรวมของโรงเรียนมีการจัดภูมิทัศน์ที่สวยงาม รวมถึงอาคารสถานที่ที่มีความปลอดภัย ส่วนในเรื่องการจัดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างนิสัยรักการปลูกต้นไม้อย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ และยังมีการจัดสื่อนิทรรศการในการสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 6) โดย ชลาฤทธิ์ (2551) พบว่าการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใน

ภาพรวมของโรงเรียนในจังหวัดอุดรดิตถ์ อยู่ในระดับดี ซึ่งจะเห็นได้ว่าผลการประเมินด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนระดับประถมและมัธยมในจังหวัดพิษณุโลกมีความคล้ายคลึงกันกับจังหวัดอุดรดิตถ์ เพราะมีการดำเนินการครบ 100% ทุกปัจจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยดังกล่าวเปรียบเสมือนภาพลักษณ์ของโรงเรียนที่เห็นได้ชัดเจน ซึ่งสภาพพื้นที่และบรรยากาศของโรงเรียนที่มีความสวยงาม และปลอดภัยสามารถทำให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจที่จะให้บุตรของตนเองได้เข้าเรียนในโรงเรียน

ตารางที่ 6 ผลการประเมินการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยพิจารณา	ประถมศึกษา ¹		มัธยมศึกษา ¹	
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
	)(%(	)(%(	)(%(	)(%(
การจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพ .1	100%	-	100%	-
2. การจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	100%	-	100%	-
3. การจัดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม	100%	-	100%	-

หมายเหตุ: ¹ 105 โรงเรียน และ ² 95 โรงเรียน

สรุปและวิจารณ์ผล

โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนสีเขียว ซึ่งจัดอยู่ในระดับดีเยี่ยมมากที่สุด คิดเป็น 50% และ 58% ตามลำดับ โดยปัจจัยที่โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษายังไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมกับชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ รวมถึงนโยบายและความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมในการบริหารงาน โดยปัจจัยที่ต้องปรับปรุงเพื่อยกระดับให้อยู่ในมาตรฐานโรงเรียนสีเขียวจะเป็นเรื่องการจัดการอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงเรื่องการสอดแทรกความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ ที่ต้องปรับปรุง รองลงมาจะเป็นด้านการมอบหมายผู้บริหารกำกับดูแล และมีการกำหนดภารกิจ และแต่งตั้งหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมที่ควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมและผลักดันให้พัฒนาเพื่อให้โรงเรียนดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมอีกต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณสาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก และโรงเรียนระดับประถมและมัธยม ในการสนับสนุนที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2555. การจัดทำมาตรฐานโรงเรียนสีเขียว. ศูนย์สารสนเทศสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- ปิยะดา วชิระวงศกร (ม.ป.ป). ปัญหาสิ่งแวดล้อม. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- นิพนธ์ กีนาวงศ์.(2523). ความหมายของการบริหารโรงเรียนและขอบเขต.[ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก: <http://www.grad.lpru.ac.th/Thesis/Thesis%20R1/13.panuru/Chapter2.pdf>. (วันที่สืบค้น 9 กันยายน 2557)
- รัชดาภรณ์ แสงสี. (2554). การประเมินผลโครงการห้องเรียนสีเขียว : กรณีศึกษาโรงเรียนในจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตศึกษาลัทธิสุตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2557). ความหมายของโรงเรียน. [ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก: <http://th.wikipedia.org/wiki>. (วันที่สืบค้น 9 กันยายน 2557)
- ฉัฐธยาน์ สนิมิต. (2551). แนวทางการจัดการปัจจัยที่เอื้อต่อการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: [http:// library.cmu.ac.th](http://library.cmu.ac.th). (วันที่สืบค้น 5 กันยายน 2557)
- จุฑารัตน์ นามวงศ์. (2544). การศึกษาสภาพและปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาปฐมวัย. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.thaigoodview.com/node/86090>. (วันที่สืบค้น 5 กันยายน 2557)
- ชลาฤทธิ์ ทรุฑเมือง. (2551). การประเมินการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://research.pcu.ac.th/researchV2/index.php/component/attachments/download/132>. (วันที่สืบค้น 5 กันยายน 2557)